

zooals Brunner het alleenwerk van den predikant noemde, moest opzij worden gezet— niet enkel de predikant, ook de kerkeraad moest werken opdat de hoop op een meer meelevende gemeente verwerkelijk zou worden. En zoo begon dan, in den aanvang wel eens met veel zuchten en steunen, het huisbezoek door den kerkeraad opdat de gemeente zou leeren, meer mee te denken, te spreken en te handelen dan tot dusver.

Maar ook op andere wijze werd het werk in de gemeente nieuw aangepakt. Want de kerkeraad heeft spoedig een kring bijeengeroepen van vertegenwoordigers uit alle kringen van het dorpsleven om met hen samen moeilijkheden en mogelijkheden van het Christen-zijn in dezen tijd te bespreken. Verschillende keeren is deze kring bijeen geweest, doch alras botste het op de langzamerhand berucht geworden schoolkwestie toen enkele deelnemers medewerking aan de van de Chr. School uitgegane vereenigingen weigerden. Wellicht is hier de fout geweest, dat wij op hoop van een spoedige eenheid in de gemeente een al te snel opbouwresultaat wilden forceeren, waaraan enkelen geestelijk blijkbaar niet toe waren. Toch mag de Chr. hoop nooit bij de pakken noch bij de scherven gaan neerzitten; zij moet integendeel blijven hopen, dat de nu nog niet mogelijke eenheid in de toekomst werkelijkheid zal worden en de kinderen der gemeente b.v. ook één gezamenlijk Kerstfeest vieren tot eer van den voor allen in de wereld gekomen Verlosser.

Wel werd deze eenheid aller gemeenteleden bereikt in de Herv. Vrouwenvereeniging, die haar leden ging tellen onder alle kringen der Nieuwlandsche bevolking. De vrouwen der gemeente hebben gevoeld, dat kerk-zijn iets meer beteekende dan het 's Zondags in de kerk zitten en verder als los zand aan elkaar hangen; en daarom hebben zij een engere verbinding gezocht in vereenigingsverband. Dit was te meer merkwaardig, daar deze actie geheel uit de ge-

gemeente zelf opkwam en de predikant geen domineesvrouw leverde om de leiding op zich te nemen! Zoo is de Herv.vrouwenvereniging een merkwaardig voorbeeld van het ontwaken eener nieuwe hoop in de gemeente; hoop op een toekomst, waarin het kerk-lid zijn een veel nauwere band onder elkaar beteekent dan tot dusver het geval is geweest.

Naar dezen nauwen band werd ook gezocht door middel van gemeente-avonden, waar, eveneens symptoom van het nieuwe: de hoop op een waar priesterschap aller geloovigen, meest de leiding berustte bij de gemeenteleden zelve. De predikant was voorzitter, zeker, maar de gemeente zelf was aan het woord. En hoe goed dit ging, bleek in het bijzonder wel op de gemeente-avond over het gezin, waar man en vrouw samen getuigde over den inhoud van een Chr.gezinsleven en een dieper contact groeide onder de aanwezigen.

Bij al deze nieuwe dingen werd al spoedig de behoefte gevoeld aan meerdere training tot leiderschap. Aan de hand van de Synodale leidraden werd daarom een geregelde cursus voor kerkelijke medewerkers gehouden, waarop verschillende zaken van geloof en leven werden besproken. Een kern van gemeenteleden vond hier elkaar en werd tot toekomstige verantwoordelijkheden opgeleid, en tot op het laatst toe heb ik zelf ook mogen genieten van dit geregeld contact, waarbij men nu eens dieper kon gaan dan bij de meeste andere gelegenheden.

Met de hoop, buitenkerkelijken te winnen, richtte de kerk tot hen haar woord in de "kerkeweek voor iedereen", die als motto droeg: Jezus Christus, Heer der wereld. Is 't niet de zendingsofdracht der kerk, tot allen te spreken en allen Gods boodschap te verkondigen opdat de aarde vol worde van de kennis des Heeren? Waar nu 1/3 of 1/4 onzer kerk zoozeer verwereldlijkt is, dat het praktisch als zendingsterrein beschouwd moet

worden, moet de kerk hier allereerst haar taak zien. En door persoonlijk werk en door kringen en door massale bijeenkomsten moet de kerk zich richten tot hen, die zij in den regel niet te bereiken weet.

Zoo is er in deze jaren ook door onze plaatselijke gemeente een golf van nieuwe hoop gegaan: hoop op een beter functioneerende kerk tot heil van volk en vaderland! De kerk, die, naar het schoone woord van Karl Barth, voorhoede Gods is, heeft draagster te zijn van de Chr. hoop, die zich nooit verslaan laat, maar steeds opnieuw begint. Deze hoop legt zich nooit neer bij zonde en tegenwerking van menschen, want zij weet, dat de uiteindelijke overwinning niet aan den vijand, maar aan haar is. Want deze hoop ziet uit naar het komende rijk des Heeren, waarvan de kerk in haar kleinheid en onmacht voorhoede is— deze hoop verwacht de openbaring der kinderen Gods, die in alle volheid doorbreken zal aan het einde der tijden als Christus wederkomt. De kerk hoopt op Zijn Rijk, dat eens, glorieerend en triumfeerend, bestaan zal op de nieuwe aarde, waar geen zonde, geen moeite, geen rouw meer zal zijn, maar waar God zal zijn alles in allen!

In de derde plaats bekijken we nu op onze balans de post LIEFDE. Geen geloof kan immers zonder de liefde bestaan; het geloof moet geloof zijn, in de liefde werkende, anders is het dood geloof. Brunner zegt in zijn mooie boekje over den Heiligen Geest: "God beschouwt het bestaan van den geloovige niet enkel als nieuw, maar het is ook werkelijk nieuw— en dit nieuwe mensch-zijn is het zijn in de liefde". Hoe kan dit ook anders? Want als God ons zoo onuitsprekelijk heeft liefgehad, dat Hij ons Zijn eengeboren Zoon gegeven heeft— dan zijn wij toch ook schuldig, elkander lief te hebben!

En nu ben ik zoo dankbaar, dat in de afgelopen jaren ook deze Chr. liefde, teeken van

echt geloof, in de gemeente heeft geleefd. Ik denk aan wat er gebeurde enkele dagen nadat de oorlogsvlam ons dorp schroeide-hoe toen direct duizenden guldens werden bijeengebracht om in den eersten nood althans te voorzien. Ik denk aan het bezoeken van hen, die maanden lang geen bericht van hun geliefden ontvingen, waardoor de Chr. Gemeenschap tot uiting kwam. Ik denk aan ons blad "Nieuwlands Kerkklok", dat zeer het mee-leven der gansche gemeente met allerlei dingen versterkte, totdat het door de Duitsche politie verboden werd. Ik denk er ook aan, hoe al spoedig een collecte werd gehouden voor geteisterde gemeenten als Yerseke en Vlissingen- en hoe spontaan onze gemeente gaf voor de nooden dezer broeder-gemeenten. Ook was het een teken van liefde, dat in 1941 de diaconale steun aan minder-bedeelden met 25 % verhoogd werd, daar de kerkeraad hiertoe door de gemeente instaat gesteld meeleeft in den nood van hen, die het door het stijgen aller prijzen moeilijk hadden en evenzeer, dat de kerk na het bombardement van verleden jaar een inzameling in natura hield, welke door de enorme medewerking der gemeente geweldig slaagde.

Maar niet enkel door haar offer toonde de gemeente haar Chr. liefde- zij deed dat ook door haar gebed. Indië was in nood! en de kerkeraad riep de gemeente op tot een bidstond voor Indië, waar gesproken werd over: "Wat God samengevoegd heeft, scheid de mensch niet." Zoo baden wij voor onze broeders en zusters in Nederland overzeen en werd dit gebed ook niet onmiddellijk verhoord en ging Indië verloren- hiermee is niet gezegd, dat dit gebed voor Indië's vrijheid nimmer verhoord zal worden!

En toonde de gemeente haar Chr. liefde ook niet door haar gebed iederen Zondag voor allen, die een bijzonderen nood te dra-

dragen hadden- voor zieken en gewonden, voor rouwdragenden en gevangenen, voor allen, die verre zijn? En deed de gemeente niet meermalen moeite, aan de verhooring van haar eigen gebed voor allen, die 't moeilijk hadden, mee te werken, als b.v. door het houden van een bonnen-collecte en door het opnemen van kinderen uit de groote steden? En droeg onze gemeente niet mee aan de nood van kerk en volk door groote offers voor Paaschcollecte en andere doeleinden? en hield de kerkeraad niet contact met onze jongens in het buitenland om ook hen de band der Chr.liefde te laten gevoelen?

Toch zijn ook wat de post liefde betreft niet alle onderdeelen op de balans even positief. Wij mogen er niet aan voorbijgaan, dat de onderlinge liefde in de gemeente zelf ook dikwijls te wenschen overliet, speciaal waar het diep-ingrijpende meeningsverschillen betrof. Af en toe was de Chr.liefde ver te zoeken; ik denk b.v. aan wat er op de een na laatste gemeenteavond tot uiting kwam. Ook denk ik aan velerlei geroddel onder elkaar, wat ook niet bepaald de Chr.liefde bevordert heeft. Kortom, ik denk aan alles, waarbij het persoon-ik of het groep-ik op den voorgrond heeft gestaan inplaats van de liefde voor den naaste en voor de gansche gemeente. En hierop ziende, mogen wij aan het einde niet anders bidden dan: Heere, vergeef! vergeef onze liefdeloosheid en louwheid en breng ons zoo onder invloed van Uw liefde, dat wij ook meer van elkaar houden gaan!

In dit verband moet ik ook spreken over het H.Avondmaal, dat immers het liefdemaal der gemeente is. Door Christus genoodigd mag men daar aanzitten met zijn andere broeders en zusters en al te weinig doet men dit nog- al te weinig laat men Christus toe ons te dienen met Zijn gaven. Verbreding en verdieping van de Avondmaalsgemeenschap is voor onze gemeente één der eerste eischen, ook al ben ik dankbaar voor de reeds nu bestaande trouw

der Avondmaalsgemeente.--

Zoo maakten wij onze balans op over wat er in deze 4 jaren in de gemeente aan geloof, hoop en liefde heeft geleefd. Onzuiver: want eenerzijds leefde er in 't verborgen oneindig meer geloof, hoop en liefde, dan ooit openbaar werd- en anderzijds mengde zich onder het openbaar geworden ook veel onzuivers, waar men in het geloof, de hoop en de liefde ook het zondige ik meebracht. Maar toch is het goed, dat, wat in deze jaren tot uiting kwam, met elkander te overzien. En dan mogen wij dankbaar constateeren, dat er inderdaad van 1940-1944 in Nieuwen Sint Joosland geloof, hoop en liefde heeft bestaan.

Hoe deze er gekomen zijn? Gij weet het allen. Zij zijn voortgekomen uit het volbrachte middelaarswerk van Jezus Christus, den Gekruisigde, Opgestane. Hij is de groote drager van geloof, hoop en liefde- in Hem worden deze voor 100 % werkelijkheid. En in zoover onze gemeente dichtbij den Heer is geweest, in zoover heeft er ook in haar geloof, hoop en liefde geheerscht.

En nu zegt onze text: En nu blijven geloof, hoop en liefde, deze drie. En ik geloof, dat deze zullen blijven ook hier, omdat ik geloof, dat onze gemeente bij Christus zal blijven. Want Hij, Die de Heer der gemeente is, blijft met die gemeente, al de dagen, tot de voleinding der wereld, en Hij zal Zijn gemeente -inzoover zij daarvoor open wil zijn- vervullen met de gaven des Geestes. Hij zal u blijven schenken geloof, hoop en liefde- en Hij zal u overtuigen, dat, waar Hij uit liefde tot ons nederkwam, ook voor ons de liefde het belangrijkste is.

Blijf dan bij Christus, Gemeente, nu en in de tijd die komt. Laat U door Hem alles schenken, wat ge nodig hebt voor het tijdelijke en voor het eeuwige leven. Steun door

Uw gebed Ds. en Mevrouw Waardenburg, die in Uw midden dragers van geloof, hoop en liefde willen zijn. Dan zal de Heer U samen binden tot een sterke eenheid- en dan zal het in de toekomst ongetwijfeld wel weer anders gaan dan het nu gegaan is- maar dan zal dat ook goed zijn. Want Christus werkt verschillend, door den eenen mensch zoo, door den anderen zoo, maar de boodschap is dezelfde.

Blijft dan bij Christus, laat U door Hem leiden en heiligen- dan blijve nu geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de meeste van deze is de liefde.

A m e n.

Zingen: Gezang 103:1,2,3.

Toespraken:

Gebed.

Zingen: Gezang 293:1,3,4,6.

Zegen.